

Verslag hoorzitting

Hoorzitting, gehouden op 4 juni 2015.

Behandeling van het bezwaarschrift van de gemeente Groesbeek en de WMG
Bezwaarnummers: 492-10706 en 492-11498

Aanwezig is:	Mevrouw mr. A. Ghallit	RVO (voorzitter)
	De heer R. Reurink	RVO (ecoloog)
	Mevrouw mr. K. Tilleman	Advocaat namens gemeente Groesbeek
	De heer C. van der Ree	Gemeente Groesbeek
	De heer D. Beumer	Gemeente Groesbeek
	De heer G. Hoefsloot	Bureau Waardenburg
	Dhr. R. Creemers	RAVON
	De heer J. de Valk	Werkgroep Milieubeheer Groesbeek (WMG)

Mevrouw Ghallit opent de hoorzitting over de bezwaarschriften tegen het besluit van RVO d.d. 9 maart 2015 betreffende het verharde fietspad in de spookuil te Groesbeek.

De gemachtigde van de gemeente Groesbeek en de vertegenwoordiger van RAVON hebben ten behoeve van de hoorzitting een pleitnotitie overlegt. De inhoud van deze stukken gelden hierbij als ingelast bij dit verslag.

Bezwaarschrift Gemeente Groesbeek

Mevrouw Tilleman deelt haar pleitnotitie uit. Ze wijst op de volgende punten:

- De voorzieningenrechter bij de rechtbank heeft het bestreden besluit geschorst waardoor de gemeente geen dwangsom is verbeurd. De last is onduidelijk en te verstrekkend. De gemeente moest voor 15 maart het fietspad in oude staat terugbrengen (optie A) of afsluiten voor al het gebruik en de barrièrewerking ongedaan maken (optie B). Die datum is al verstreken en het is onduidelijk op welke wijze uitvoering gegeven zou moeten worden aan optie B. Dit is door de voorzieningenrechter bevestigd. Volgens deze rechter heeft aanleg van het fietspad niet geleid tot overtreding van de Flora- en faunawet (FFW) en is er geen ruimte voor een herstelsanctie. Daarom moet de last worden ingetrokken.
- Het is niet duidelijk waarom RVO überhaupt een last heeft opgelegd: het besluit bevat geen motivering, hetgeen in strijd is met het motiveringsbeginsel. Als de motivering uit de vooraankondigingen moet worden gehaald, is die ondeugdelijk: uit het rapport van Bureau Waardenburg blijkt dat geen verbodsbepaling uit de FFW wordt overtreden. De gladde slang is in het onderzoeksgebied helemaal niet aangetroffen. Voor de hazelworm en zandhagedis is geen sprake van overtreding van de FFW. Dit volgt trouwens ook uit een memo van RAVON. Bovendien heeft RAVON zelf geadviseerd om het onderzoek door Bureau Waardenburg uit te laten voeren. RVO legt een last op zonder motivering en zonder contra-expertise waaruit zou blijken dat het rapport van Bureau Waardenburg onjuiste of ondeugdelijke conclusies zou bevatten.
- In de notitie van 20 mei van RAVON wordt gesuggereerd dat er slachtoffers zijn gevallen en dat daarom artikel 9 van de FFW wordt overtreden. Dat klopt niet. Die informatie is gebaseerd op gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDF), een privaatrechtelijke commerciële databank waarin iedereen zaken kan melden. Er blijkt niet of in dit geval validatie van de gegevens heeft plaatsgevonden. Als dat wel het geval is, moet de waarde daarvan in twijfel worden getrokken omdat de heer Creemers zelf soortgroepcoördinator is van het validatieteam en de meldingen zijn gedaan vanuit RAVON. Onafhankelijke en betrouwbare meldingen ontbreken dus. Uit het overzicht bij de RAVON notitie blijkt dat er geen bewijs is voor slachtoffers.
- De heer Creemers gaf begin 2013 zelf aan dat ingebruikname van het fietspad hooguit ongunstig kon zijn voor de gladde slang, maar dat geen problemen waren te verwachten voor

de zandhagedis en de hazelworm. Zij zijn bestand tegen recreatiedruk. Nergens kan uit afgeleid worden dat de kans op slachtoffers door het betonnen fietspad is toegenomen. Van tevoren werd ook al door het leefgebied van deze soorten gefietst. De gemeente heeft enkel het bestaande onverharde fietspad, vanwege de verkeersveiligheid, verhard. Daarbij zijn alle mogelijke maatregelen genomen om de kans op een aanrijding niet te vergroten.

- Een hogere fietsintensiteit hoeft niet te betekenen dat de aanrijkans toeneemt. Daarin is geen wetenschappelijk inzicht en RVO heeft dat niet aannemelijk gemaakt. Uit het door Bureau Waardenburg uitgevoerde onderzoek blijkt dat de gemeente niet hoefde te voorzien dat er meer slachtoffers zouden vallen dan voorheen. Er is geen sprake van overtreding van artikel 9 en artikel 11 van de FFW. RVO heeft niet aangetoond dat dit wel het geval zou zijn. Zoals de voorzieningenrechter al aangaf, moet het bestuursorgaan dat een belastend besluit oplegt zelf aantonen dat de artikelen waarop de last is gebaseerd worden overtreden. Dat is hier niet gebeurd.
- De afweging van alternatieven speelt pas een rol bij een ontheffingsaanvraag. Daar is in dit geval geen sprake van. Zowel het huidige als het alternatieve fietspad loopt door het leefgebied van de zandhagedis en de hazelworm. RAVON en WMG stellen dat de alternatieve locatie onschadelijk voor die dieren zou zijn. De alternatieve locatie lag op slechts 10 meter afstand van het huidige fietspad.

Namens de gemeente verzoekt mevrouw Tilleman RVO om het besluit te herroepen en de last in te trekken.

De heer De Valk noemt in zijn reactie de volgende punten:

- Het is schandelijk dat de gemeente probeert de serieuze waarnemingen van de NDFF onderuit te halen. Bovendien was het de taak van de gemeente om te monitoren op verkeersslachtoffers, maar daar is nog geen uitvoering aan gegeven. De NDFF wordt in Nederland algemeen geaccepteerd. De NDFF wordt in het rapport alleen gebruikt wanneer het de gemeente uitkomt.
- De fietsintensiteit is drastisch toegenomen. Aangetoond is dat er meer dode beesten op het fietspad liggen.
- Dat de alternatieve locatie onschadelijk is, komt doordat de zandhagedis, hazelworm en gladde slang zich vooral in de spoorkuil bevinden. Het is een foute conclusie om te stellen dat een fietspad in de spoorkuil onschadelijk zou zijn.

De heer Creemers bepleit het volgende:

- In de eerste gesprekken met de heer Van der Ree is besproken dat een bureau zou worden betrokken bij de toetsing van het gebied zodat RAVON een onafhankelijke positie kon innemen. Het eerste handavingsverzoek heeft RAVON in februari 2014 ingediend en daar wil de heer Creemers nu aan vasthouden.
- De NDFF is voor de overheid een onafhankelijk orgaan en de waarde van de gegevens staat buiten kijf. De gegevens worden hetzij automatisch, hetzij handmatig gevalideerd. Hij laat beelden zien van een dier dat in mei dood werd gevonden. Er zijn redelijk wat bewijzen. De heer Creemers heeft een overzicht meegenomen van 30 dagen fietspad.
- Bureau Waardenburg rapporteert vanuit het veldonderzoek twee tot acht fietsers per vier uur. De verkeersdruk is sterk toegenomen: nu fietsen er op zondagmiddag tientallen tot honderden mensen. De relatie tussen verkeersdruk en het aantal slachtoffers is evident.
- Alle natuurorganisaties (RAVON, WMG, Natuurmonumenten, en Staatsbosbeheer) hebben een verklaring van geen bezwaar afgegeven voor het alternatief en dachten daarmee een compromis bereikt te hebben. Ze zijn echter op het verkeerde been gezet. De gemeente heeft niet laten weten dat ze nog steeds onderlangs wilde gaan. Het alternatief ligt aan de bosrand in de schaduw. Reptielen houden niet van schaduw en bevinden zich daarom in de spoorkuil. Ze moeten zelf hun temperatuur reguleren. Op warme dagen steken de dieren het fietspad over: in één maand tijd zijn tien zandhagedissen en één hazelworm doodgereden wat duidt op een groot aantal bewegingen over het fietspad.
- Gisteravond om 21.15 uur zat er een zwangere vrouwtjeshagedis op het fietspad: de mitigerende maatregel (wit beton), waarvoor geen wetenschappelijk bewijs bestaat dat het dieren afstoot, werkt dus niet. De andere mitigerende maatregel, de zwarte strook met scherpe kiezelstenen (waarvan de werking ook niet wetenschappelijk is bewezen), is niet uitgevoerd. Er is een strook met kiezels en die raakt nu begroeid.

- De aanbeveling tot monitoring is niet overgenomen: in september zou naar juvenielen, (jonge dieren) die dan in hoge aantallen aanwezig zijn, worden gekeken. De rest van het jaar komen er echter ook dieren op het fietspad.
- Omdat er twee tot drie soorten in het geding zijn, is een afweging van alternatieven nodig. Die is onvoldoende gemaakt. Er is geen antwoord gegeven op de vraag waarom risico's zijn genomen terwijl er geen garantie was op succes van de zelfbedachte mitigerende maatregelen.
- Er zijn opmerkingen te maken over de kwaliteit van de adviezen van Bureau Waardenburg, bijvoorbeeld over de uitspraak dat het risico op aanrijding sterk is verminderd ten opzichte van de situatie in 2014. De conclusies uit het rapport kloppen niet: alleen al door de hogere frequentie is de aanrijkans veel groter geworden. Ook zijn er betere methodieken voor populatieschattingen dan gehanteerd door het bureau. De mitigerende maatregelen worden alleen betrokken op jonge dieren in september, maar nu vindt eveneens sterfte plaats. Het fietspad doorsnijdt het leefgebied van de dieren en de heer Creemers verwijst naar het filmpje op YouTube. De fixatie op de effecten van mountainbikers wekt verbazing. Voorts wijst hij erop dat in het tracé naast de spoorlijn geen vangplaatjes zijn neergelegd. RAVON kan zich niet vinden in de motivering daarvoor.
- De procedure en gang van zaken gaan voorbij aan de FFW. Behalve de artikelen 9 en 11 van die wet, noemt de heer Creemers ook artikel 2 over de zorgplicht, die hier in het geding is. Hij verzoekt RVO vast te stellen of er sprake is van overtreding en hoe de huidige en toekomstige schade kan worden gecompenseerd en gemitigeerd. Voorts verzoekt hij de gemeente om serieus met alle partijen gezamenlijk in overleg te gaan.

De heer Van der Ree gaat in op de door de heer Creemers gemaakte opmerking over mountainbikers. Zij hebben de neiging om over onverharde stukken te rijden omdat die ruiger zijn. Op het onverharde pad hadden ze 2 meter de ruimte: daar werden dode dieren niet opgemerkt door de begroeiing. Op het kale betonpad vallen ze wel op. Niemand heeft inzicht in het aantal slachtoffers en de exacte plek waar ze werden aangereden. De vergelijking is dus niet eerlijk. De heer De Valk stelt dat er voorheen sprake was van een smal paadje. Daar heeft hij nooit mountainbikers gezien. Als ze er al waren, reden ze in het midden en niet met z'n vieren naast elkaar.

Mevrouw Ghallit legt de volgende punten aan partijen voor:

- Zij beluistert dat de situatie volgens mevrouw Tilleman niet is gewijzigd en dat er niet meer slachtoffers zijn aangetoond omdat de meldingen in twijfel worden getrokken. Mevrouw Tilleman verduidelijkt dat er al een onverhard fietspad lag. Dat is nu verhard. Het is niet duidelijk dat daardoor de aanrijkans is vergroot. RVO moet dat zelf aannemelijk maken als het een belastend besluit oplegt.
- Klopt het dat de gemeente geen andere maatregelen wil nemen? Mevrouw Tilleman verwijst naar het rapport van Bureau Waardenburg. Daarin staan de te treffen maatregelen en die heeft de gemeente uitgevoerd. Zolang er geen contra-expertise is, gaat de gemeente van dit rapport uit. Er is geen overtreding van de FFW en dus is het niet mogelijk om een last onder dwangsom op te leggen.
- Hoe heeft Bureau Waardenburg het onderzoek uitgevoerd? De heer Hoefsloot legt uit dat in een quickscan is gekeken of er een leefgebied van beschermde soorten aanwezig was. Bij de NDFF zijn waarnemingen opgevraagd. Op grond daarvan is geconcludeerd dat er met bepaalde maatregelen geen overtreding van de FFW zou zijn. Toch is besloten tot aanvullend onderzoek omdat mogelijk de gladde slang aanwezig zou zijn. In het voor de gladde slang geschikte deel van de spoorkuil is onderzoek gedaan. Er zijn negen veldbezoeken gehouden en de gladde slang is daarbij niet aangetroffen. Bureau Waardenburg heeft voorgesteld om de berm van het fietspad vrij te houden van vegetatie, te monitoren op slachtoffers, en maatregelen te treffen als er meer slachtoffers zouden zijn dan voorheen. De vegetatie is inderdaad kort. Enkele weken geleden is het bureau in opdracht van de gemeente gestart met de monitoring.
- Waarom is het alternatief niet doorgegaan? Mevrouw Tilleman vindt die vraag niet relevant in deze procedure. De heer Van der Ree antwoordt dat de spoorkuil eigendom is van ProRail en het pad bovenlangs van Staatsbosbeheer. Van ProRail wordt de grond gehuurd voor het fietspad. Lopende het onderzoek naar de gladde slang in de spoorkuil, is de gemeente in overleg gegaan met Staatsbosbeheer. Dat overleg verliep moeizaam. Aanvankelijk was Staatsbosbeheer bereid te verhuren voor € 7.500 per jaar, wat erg duur is. De stadsregio zou

subsidie verstrekken, maar kon niet eindeloos aan het lijntje worden gehouden. WMG gaf ondertussen aan het fietspad bovenlangs ook niets te vinden. Staatsbosbeheer was uiteindelijk bereid om af te zien van een huurprijs. De heer Van Ree heeft toen besloten tot een fietspad bovenlangs indien het niet mogelijk zou zijn om vanwege de gladde slang door de spoorkuil te gaan. Voor de route bovenlangs was echter een vergunning nodig. Met het oog op de subsidie was er geen tijd voor beroep en bezwaar en daarom heeft hij op voorhand de verklaring van geen bezwaar gevraagd. Hij heeft toen niet meegedeeld dat de gemeente ook nog bezig was met een fietspad onderlangs omdat de WMG de verklaring dan niet zou afgeven. Door op deze manier te werk te gaan, wilde de heer Van der Ree de subsidie veiligstellen. De mitigerende maatregelen heeft hij besproken met de heer Creemers en een hoogleraar. Daaruit kwam dat de vegetatie kort moest worden gehouden. Het idee is ontstaan om een zwarte strook aan te leggen omdat die meer warmte vasthoudt dan licht beton. De hoogleraar gaf ook aan dat slangen niet graag over scherpe voorwerpen glijden: vandaar het idee van de gebroken schelpen en scherpe stenen. Bij de uitvoering zijn uiteindelijk de maatregelen gevolgd zoals beschreven in het rapport van Bureau Waardenburg. De gemeente is zelfs nog iets verder gegaan door nu al te monitoren (in plaats van alleen in september) en is bereid om het fietspad in september af te sluiten voor monitoring. Verder is getracht om met RVO overleg te hebben over de mitigerende maatregelen van de zwarte strook en scherpe stenen en schelpen: dat ging moeizaam en RVO heeft niet aangegeven dat de gemeente daar goed aan zou doen.

De heer Creemers heeft er moeite mee dat de gemeente bij het vragen van de verklaring van geen bezwaar geen open kaart heeft gespeeld. Verder wijst hij erop dat de hoogleraar, de heer Van Groenendaal, geen reptielenskundige doch plantenskundige is. Ook had hij graag afstemming gewild over de monitoring: RAVON monitort eveneens en verwijdert dode dieren om dubbeltelling te voorkomen. De heer De Valk voelde zich onder druk gezet bij het tekenen van de verklaring van geen bezwaar. Hij ging ervan uit dat daarmee de zaak was geregeld.

De heer Hoefsloot merkt op dat onduidelijk is wat bij het alternatief de consequenties voor de dieren zouden zijn: zowel bovenlangs als onderlangs zouden er slachtoffers vallen in de tijd dat de dieren actief zijn.

- Heeft Bureau Waardenburg de aanleg van het verharde fietspad begeleid?

De heer Hoefsloot bevestigt dat: het bureau heeft daarin geadviseerd. Mevrouw Tillemans vult aan dat de aanleg is gebeurd volgens het ecologisch werkplan.

De heer Beumer betreurt het dat het niet mogelijk was om overleg te hebben met een ecooloog van RVO. Nu kan er wel een ecooloog bij de hoorzitting zijn: door vooraf een goed gesprek te voeren, had dit tijdrovende traject wellicht voorkomen kunnen worden.

Bezwaarschrift WMG

De heer De Valk merkt, in zijn toelichting op het bezwaarschrift, op dat al veel punten zijn genoemd. Het belangrijkste bezwaar betreft de aanwezigheid van reptielen. Er zou ontheffing in het kader van de FFW aangevraagd moeten worden. De gladde slang is nu niet waargenomen, maar twee jaar geleden wel. De hazelworm en zandhagedis komen volop voor. Weliswaar heeft de gemeente een grindlaag aangebracht, maar die is snel dichtgegroeid. Door de vergrassing zoeken de dieren daar beschutting en komen ze toch op het fietspad terecht. Hopelijk trekt RVO de waarnemingen die de NDFF heeft gedaan van het aantal verkeersslachtoffers niet in twijfel. Wat betreft betrouwbaarheid, vraagt de heer De Valk zich af in hoeverre het onderzoek van Bureau Waardenburg betrouwbaar is. Tot slot merkt hij op dat de stukken voor het aanleggen van het fietspad zijn opgevraagd bij de gemeente, maar die heeft het B&W-besluit voor de start van de aanleg niet verstrekt.

In antwoord op vragen wat hij van RVO verwacht, verklaart de heer De Valk dat hij een goede en eerlijke afweging wil en dat RVO, als er geen oplossing komt, een dwangsom oplegt en het fietspad laat afsluiten.

De heer Beumer wijst erop dat dezelfde populatie zandhagedissen en hazelwormen zich ook op de route bovenlangs bevindt. Doordat in het kader van Heiderijk veel open is gekapt, is ook daar minder schaduw aanwezig. Voorts zouden deze dieren bestand zijn tegen de hoge recreatiedruk. Het is niet duidelijk waarom het bovenlangs onschadelijk voor hen zou zijn. De heer Creemers stelt dat recreatiedruk wat anders is dan fietsers die eroverheen rijden. Dat laatste overleven ze niet. Hij vindt het vreemd dat Bureau Waardenburg de betrouwbaarheid van de NDFF-gegevens pas in twijfel trekt nu er verkeersslachtoffers zijn. De heer Hoefsloot legt uit dat de gegevens op verzoek

van de gemeente zijn gebruikt voor de quickscan. Later bleek dat ze niet compleet waren. Er is geen nieuw onderzoek gedaan omdat bij de effectenbeoordeling er geen zodanige negatieve effecten waren geconstateerd dat ze zouden leiden tot overtreding van de FFW. Overigens is wel nader onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van de gladde slang en die is daarbij niet aangetroffen in de spoorkuil. De heer Hoefsloot merkt op dat Natuurbalans van 2012 tot 2014 vergelijkbaar onderzoek in het gebied heeft gedaan en tot diezelfde conclusie is gekomen. Het dier is voor het laatst in 2012 aangetroffen.

Niets meer aan de orde zijnde, bedankt mevrouw Ghallit alle aanwezigen voor hun toelichting en sluit zij de hoorzitting. Het verslag van de hoorzitting zal samen met de beslissing op bezwaar naar hen toe worden gestuurd.